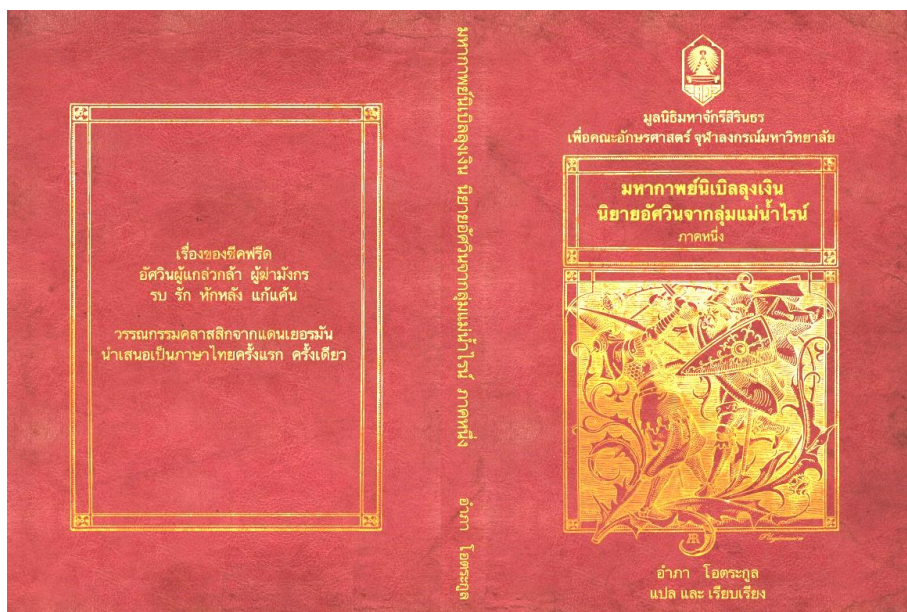

บทวิจารณ์หนังสือ
มหากาพย์นิเบลลูงเงิน
นิยายอัศวินจากลุ่มแม่น้ำไรน์

Ampha Otrakul, อัมภา โอตระกุล¹

จัดพิมพ์โดย มูลนิธิมหาจักรีสิรินธร
เพื่อคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(หนังสือจะออกประมาณ มกราคม 2563)

¹ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department of Western Languages Faculty of Arts, Chulalongkorn University

E-mail: oampha@chula.ac.th

*Manuscript received October 22, 2019; revised November 13, 2018 and accepted November 29, 2019

หนังสือวรรณกรรมคลาสสิกออกใหม่เล่าตำนานอัศวินสมัยกลางของชนชาติเยอรมันนิคสนุก ตื่นเต้น รบ รัก มหัศจรรย์ ยังไม่เคยมีการแปลเผยแพร่เป็นภาษาไทยมาก่อน น่าสนใจให้ทั้งความรู้และความบันเทิง

มหากาพย์นิibelungen

(Das Nibelungenlied) จัดเป็นกวีนิพนธ์เก่าจากมัธยมสมัยที่สำคัญในวรรณคดีเยอรมัน ออสเตรีย และยุโรปเหนือ เช่นเดียวกับวรรณคดีสันสกฤตมีมหากาพย์ ดุชิต ไทยและประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีรามเกียรติ์เป็นวรรณกรรมประจำชาติ อังกฤษมีมหากาพย์ บีโรวูล์ฟ (Beowulf) กรีกมีเรื่อง อิลิียด (Ilias) ของโฮเมอร์ (Homer) ประเทศกลุ่มภาษาเยอรมันก็มีมหากาพย์เรื่อง นิibelungen เป็นวรรณกรรมอมตะที่ทรงคุณค่าของชาติตนเช่นกัน

ตำนานเรื่องนิibelungen ถือกำเนิดขึ้นในสมัยการเดินทางอพยพเร่ร่อนของชนเผ่าต่าง ๆ ในยุโรประหว่างศตวรรษที่ 4-6 ทางแถบสแกนดิเนเวีย ในราวศตวรรษที่ 5 ปรากฏมีเพลงร้องเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเทพเจ้า และเกี่ยวกับอัศวินที่เล่าถึงคุณธรรมความกล้าหาญ

ของอัศวิน ความซื่อตรงต่อวงศ์สกุล การแย่งชิงอำนาจ การแก้แค้น การสู้รบและความตาย กวีผู้นิพนธ์มหากาพย์เรื่องเหล่านี้ไม่เป็นที่รู้จักไม่ปรากฏชื่อ ต้นฉบับลายมือเขียนงานกลุ่มนี้ทางสแกนดิเนเวียรวมเรียกว่า เอคด้า (Die Edda) มีอยู่หลายสำนวนด้วยกัน

ส่วนทางประเทศไอซ์แลนด์ (Iceland) ก็มีตำนานเรื่องเล่าคล้าย ๆ กัน ต้นฉบับลายมือในภาษาร้อยแก้วของไอซ์แลนด์ จากปลายศตวรรษที่ 13 มีชื่อว่า Völsunga saga ก็เล่าเรื่องราวที่นับได้ว่า เป็นตำนานของเรื่องนิibelungen อีกสำนวนหนึ่งของยุโรปเหนือรวมทั้งต้นฉบับในภาษานอร์เวย์เก่าชุด Thidrekssaga ของนอร์เวย์ด้วย

ตำนานเรื่องนิibelungen ในภาษาเยอรมันเก่านั้น แพร่หลายอยู่ในปลายสมัยกลางเท่าที่ปรากฏเป็นหลักฐานมีต้นฉบับเป็นลายมือเขียนอยู่ 34 ฉบับ ไม่ทราบชื่อผู้แต่งคิดว่าคงได้รับการเรียบเรียงเขียนขึ้นระหว่างปี ค.ศ. 1190 และ 1210 ผู้เล่าเรื่องหรือผู้แต่งคงเป็นกวีที่มีความรู้ได้แต่งเป็นบทประพันธ์ยาวบทละ 4 บรรทัด ในภาษาเยอรมันเก่าสมัยกลาง (Mittelhochdeutsch) ต้นฉบับเหล่านี้ได้รับการศึกษา ตรวจชำระในเวลาต่อมาโดย

นักวิชาการหลายท่าน มีการลำดับเรื่องแตกต่างกันไปบ้าง รวมทั้งมีการแปลเป็นภาษาเยอรมันใหม่หลายสำนวนเช่นกัน

เนื้อเรื่องของมหากาพย์นิibelungen (Das Nibelungenlied) มีที่มาจากตำนานเรื่องเล่าโบราณเกี่ยวกับอัศวินในสมัยกลางของยุโรป สถานที่ในท้องเรื่องอยู่ในภูมิภาคแถบลุ่มแม่น้ำไรน์ตอนบน และลุ่มแม่น้ำดานูบ เป็นตำนานเกี่ยวกับอัศวินใหญ่ชื่อ ซีกฟรีด (Siegfried) ผู้เก่งกล้า สามารถฆ่ามังกรร้ายได้สำเร็จ ได้ครอบครองมหาสมบัตินิibelungen แต่งงานกับเจ้าหญิงแสนงามชื่อ คริมฮิลด์ (Kriemhild) น้องสาวของกษัตริย์กุนเธอร์ (Gunther) เจ้าแห่งราชวงศ์บัวร์กุนด์ (Burgund) ซีกฟรีดได้ช่วยพี่เขยพระเจ้ากุนเธอร์ให้ได้แต่งงานกับราชินีบรินฮิลด์ (Brünhild) ราชินีผู้ทรงพลังอำนาจแห่งอีสแลนด์ (Island หรือ Iceland ในภาษาอังกฤษ) แต่ภายหลังซีกฟรีดถูกฮาเกิน (Hagen) ทหารเอก มุขมนตรีใหญ่ของกษัตริย์กุนเธอร์ลอบฆ่าตาย สาเหตุสืบเนื่องจากการทะเลาะวิวาทแย่งชิงตำแหน่งมหाराชนี ระหว่างเจ้าหญิงคริมฮิลด์ และราชินีบรินฮิลด์ ซึ่งท้ายสุดได้นำไปสู่สงครามสู้รบฆ่าฟันกันเองระหว่างเครือญาติจนทุกคน

ต้องจบชีวิตอย่างน่าเศร้าสลด กลายเป็นโศกนาฏกรรมสะเทือนขวัญ

มหากาพย์นิibelungen เป็นเรื่องราวมีตัวละครมาก มักแบ่งออกเป็น 2 ภาค ดังนี้ ภาคหนึ่งประกอบด้วยโคลง 1142 บท เป็นเรื่องของอัศวินซีกฟรีด เจ้าชายหนุ่มผู้เก่งกล้าแห่งราชสำนักเมืองซันเทิน (Xanten) ออกเดินทางผจญภัยไปเมืองวอร์มส (Worms) ศูนย์กลางแห่งราชอาณาจักรของราชวงศ์บัวร์กุนด์ (Burgund) เพื่อขอแต่งงานกับเจ้าหญิงคริมฮิลด์ผู้เลอโฉม พระขนิษฐาของพระเจ้ากุนเธอร์แห่งบัวร์กุนด์ ซีกฟรีดประสบผลสำเร็จเป็นอัศวินเรื่องนาม มีชัยชนะทุกด้าน มีพลังกำลังความสามารถเหนือมนุษย์ปुरुชนทั่วไป เพราะมีของวิเศษ แต่ซีกฟรีดก็มีจุดอ่อน โดยเฉพาะการไว้วางใจเล่าสิ่งที่ไม่ควรเล่าให้พระนางคริมฮิลด์พระชายาฟัง จนนำไปสู่จุดจบของซีกฟรีดเอง ภาคหนึ่งจบเมื่อซีกฟรีดถูกฮาเกินฆ่าตาย

ภาคสองประกอบด้วยโคลง 1236 บท เป็นเรื่องการล้างแค้นของพระนางคริมฮิลด์ หรือความหายนะของราชวงศ์บัวร์กุนด์ เรื่องเริ่มต้นด้วยการที่พระนางคริมฮิลด์ยอมแต่งงานกับพระเจ้าเอตเซต (Etzel) กษัตริย์ของชาวฮัน

เพื่อสร้างฐานพลังอำนาจ จากนั้นพระนางวางแผนเชิญพี่น้องแห่งราชวงศ์บัวร์กุนด์ให้เดินทางมาเยี่ยมคนที่อาณาจักรเอตเซล พระนางจัดงานเลี้ยงรับรองใหญ่โตในโถงใหญ่ของพระราชวัง จากนั้นได้สั่งทหารปิดประตูทางเข้าออกหมดแล้วจุดไฟครอก ฝ่ายบัวร์กุนด์ที่ถูกขังในห้องโถงได้ต่อสู้อย่างทรหด แต่ไม่มีผู้ใดรอดชีวิต พระนางคริมฮิลด์ฆ่าพระเจ้ากุนเธอร์พี่ชายและฮาเกินคู่แค้นด้วยมือของพระนางเอง แต่ท้ายสุดอัศวินอาวูโสผู้หนึ่งซึ่งแลเห็นเหตุการณ์ทนดูเพื่อนอัศวินใหญ่ค่อยถูกสตริตบลู่เกียรติไม่ได้จึงชักดาบฟันพระนางคริมฮิลด์ตายตามไปด้วย มหาเทพนิเบิลลุงเงินจบอย่างสมบูรณ์เช่นนี้

เรื่องราวของซีคฟรีดและอัศวินสำคัญ ๆ จากมหาเทพนิเบิลลุงเงินเป็นตำนานที่เล่าสืบต่อกันมาในดินแดนยุโรปเหนือ โดยทั่วไปมีการนำไปศึกษาวิเคราะห์ตีความ โยงเข้ากับบุคคลจริงในประวัติศาสตร์ยุโรปจำนวนไม่น้อย ชื่อหลายชื่อเป็นที่นิยมถูกนำมาตั้งชื่อเรียกหุ่นอยู่ในภาษา เช่นชื่อ ซีคฟรีด ซีคมุนด์ กุนเธอร์ ฮาเกิน เป็นต้น ทางด้านศิลปะ มหาเทพนิเบิลลุงเงินก็มีอิทธิพลให้แรงบันดาลใจแก่ศิลปินสาขาต่าง ๆ นำไป

สร้างสรรค์งานอย่างกว้างขวาง เช่น ทางด้านจิตรกรรม ก็มีภาพวาดเรื่องซีคฟรีดของศิลปินนักวาดรูปสำคัญๆ มากมาย ทางด้านวรรณศิลป์ก็มีงานของกวีและนักเขียนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งบทละคร นวนิยายเรื่องเล่า ภาพยนตร์ รวมทั้งในรูปแบบหนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กก็มี อย่างไรก็ตาม งานที่โดดเด่นเป็นที่รู้จักทั่วโลกคงไม่พ้นงานโอเปร่าชุด “Der Ring des Nibelungen” ของริชาร์ด วากเนอร์ (Richard Wagner, 1813-1883) งานโอเปร่ายิ่งใหญ่ที่ยังคงมีการแสดงอยู่จนถึงทุกวันนี้